

Prof. František Čermák převzal zlatou pamětní medaili

Medaili a diplom za celoživotní přínos české lingvistiky převzal prof. Čermák z rukou děkanky FF UK v rámci zasedání vědecké rady 10. prosince. Prof. Čermák působil zejména v Ústavu bohemistických studií a v Ústavu Českého národního korpusu jako jeho spoluzakladatel a dlouholetý ředitel (1994–2013). S ÚČNK je jeho profesní dráha spojena dodnes, samotný projekt Český národní korpus se pod jeho vedením stal jedním z největších a nejznámějších svého druhu na světě.

Laudatio přednesené na počest prof. Františka Čermáka

Prof. PhDr. František Čermák, DrSc., je jedním z našich nejvýznamnějších lingvistů druhé poloviny 20. století a uplynulých let století jedenadvacátého. Na naší fakultě vystudoval v šedesátých letech 20. století bohemistiku, anglistiku a nederlandistiku, získal doktorát v oborech obecná lingvistika a fonetika, titul kandidáta a doktora věd v oboru český jazyk. V roce 1991 se na naší fakultě habilitoval a tři roky nato byl jmenován profesorem. Dlouhou dobu pracoval v Ústavu bohemistických studií a roku 1994 se stal ředitelem Českého národního korpusu a byl jím až do ledna roku 2013. Tento neobyčejně plodný vědec přispěl svou prací k rozvoji řady lingvistických odvětví, z nichž uvedme alespoň tyto:

- **lexikologie a lexikografie:** stačí tu uvést taková díla jako *Česká lexikologie* (1985, spolu s Josefem Filipcem), *Lexikon a sémantika* (2010), *Manuál lexikografie* (1995, s Renatou Blatnou a kol.) a zejména řadu slovníků, například monumentální čtyřsvazkový *Slovník české frazeologie (a idiomatiky)* (SČFI, 2009) a *Nizozemsko-český slovník*

- **frazeologie a idiomatika** (stačí uvést jeho práci *Frazeologie a idiomatika česká a obecná* (2007), *Frazeologie a frazeografie* (1990))
- **korpusová lingvistika**: tento moderní obor jasnozřivě propagoval u nás již na počátku devadesátých let 20. století přes nepřízeň ředitele Ústavu pro jazyk český, stal se zakladatelem tohoto oboru v ČR a v září 1994 založil, jak už jsem uvedl, Ústav Českého národního korpusu. Je hlavně jeho zásluhou, že korpusová lingvistika v ČR je v porovnání se světem na vysoké úrovni
- **obecná lingvistika**, zde lze připomenout jeho práci *Jazyk a jazykověda* (poprvé 1994), vzpomenout jeho zájmu o lingvistický strukturalismus, o Pražskou školu strukturní lingvistiky a zejména o zakladatele moderní lingvistiky, Ferdinanda de Saussura, jeho největší odborný vzor a celoživotní lásku: Ženevanův slavný *Kurs obecné lingvistiky* přeložil do češtiny (poprvé vyšel v revolučním roce 1989).

František Čermák přispěl také k rozvoji lingvistické teorie a metodologie prací *Základy lingvistické metodologie – nástin hlavních principů na pozadí obecné teorie vědy* (1993).

Ve všech těchto a i mnoha dalších zde explicitně nejmenovaných lingvistických odvětvích vytvořil prof. Čermák průkopnická díla, přičemž nejen obsah, ale i rozsah jeho vědeckého díla je nesmírně úctyhodný. Tento vědec každým coulem, vědec encyklopedického záběru, svou vědeckou práci, typicky v podobě

objemných svazků, v nichž chce postihnout vše z dané oblasti, zakládá mj. na aktivní či pasivní znalosti nějakých dvaceti jazyků, z těch menších jmenujme holandštinu, finštinu či dánštinu, a mimo lingvistiku se velmi dobře vyzná i v řadě oborů dalších. Prof. Čermák je znám svými vyhraněnými názory na povahu jazyka, některé z nich zde připomenu: zdůrazňuje klíčovou roli sémantiky, prioritu mluveného jazyka oproti psanému, zásadní význam kontextu (a s tím souvisí odborný zájem vyznamenávaného o frazeologii a víceslovná pojmenování), zdůrazňování prominence substantiv, nechuť k syntaktickým teoriím, odpor ke spisovnému jazyku pro jeho umělost, zájem o jazyky světa v nejširším smyslu.

Prof. Čermák byl vždy oblíbeným pedagogem, který svým myšlením, v mnohém průkopnickým, ba vizionářským ovlivnil generace studentů. Bez jeho vědecké a pedagogické práce by česká lingvistika byla výrazně chudší. Laus tibi, Francisce carissime!

doc. RNDr. Vladimír Petkevič, CSc.